



Uutta Suomea rakennetaan

Ehdotuksia oppitunnille

T5

Uudistukset suuriruhtinaskunnassa

Heijasta seinälle oppikirjan sivun 77 kuva Porin torista. Pohtikaa luokan kanssa, mitä torilla mietittiin Aleksanteri II:n tekemistä uudistuksista.

- Jaa luokka ryhmiin ja pyydä oppilaita kirjoittamaan vuoropuhelu kuvan alalaidassa näkyvälle naisryhmälle.
- Tehtävän teko kannattaa aloittaa etsimällä kirjasta kaikki uudistukset ja laittamalla ne oppilaiden mieltämään tärkeysjärjestykseen. Näin ryhmillä on selkeä pohja käsikirjoitukselle.

Kyytilaitos

Tutustukaa yhdessä matkustukseen Suomessa ennen rautateitä.

- Katsokaa yhdessä videoklippi kestikievareista ja kyytilaitoksesta: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2007/03/09/ei-liinakkommekaan-nyt-ena-talliin-jaa>.
- Lisämateriaalina voitte käyttää **liitteeltä 1** löytyviä Zacharias Topeliuksen kokemuksia matkustamisesta 1800-luvun Suomessa.
- Minkälaisen postikortin satunnainen matkustaja olisi kirjoittanut omaisilleen päästyään hollikyydin avulla kestikievariin?

Aika ennen junia

Tutkikaa pääluvun III kuvia oppikirjan sivuilta 72–105.

- Mitä erilaisia kulkuneuvoja näiltä sivuilta löytyy?
- Miten juna muutti liikkumista Suomessa?

Nettitehtävä Krimin sodasta

Aleksanteri II:n ajan uudistuksia voi taustoittaa tutustumalla Krimin sotaan. Tästä aihepiiristä löytyy runsaasti tietoa internetistä.

- Esitlee oppilaille **liitteeltä 2** löytyvän Oolannin sota -laulun sanat.
- Haasta oppilaat etsimään tietoa laulun kuvaamasta sodasta internetistä. Oppilaiden tehtävänä on selvittää, mistä sodassa oli kyse ja mihin sodan tapahtumaan laulu liittyy. (Laulun sanat ovat syntyneet Bomarsundissa taistelleiden suomalaissotilaiden toimesta heidän ollessaan sotavankeudessa Englannissa.)
- Lopuksi oppilaille voi antaa tehtäväksi itsenäisen kirjoittelun tekemisen Krimin sodasta. Kirjoittamisessa (ja tiedonhankinnassa) kannattaa hyödyntää oppikirjan sivulla 12 esiteltyjä avainkysymyksiä.



Tietoja kappaleen kuvista

s.85, Höyrylaivaliikenne

- Sisävesille ja rannikkoseuduille kehittyi vilkasta höyrylaivaliikennettä 1800-luvulla.
- Saimaan kanavan valmistuminen mahdollisti tavaroiden kuljettamisen sisämaasta Viipuriin ja sieltä edelleen Pietariin tai maailman merille. Rannikoilla laivoja kulki niin ikään useilla eri reiteillä.
- Autoliikenteen yleistyminen ja maantiekuljetusten kasvu, joillakin reiteillä myös rautatiet, tekivät liikenteestä ennen pitkää kannattamattoman.

Nordenin tarinan löydät täältä: <http://www.turkusteamers.com/rannikkoliikenne/norden/laiva.html>

Zacharias Topeliuksen kokemuksia matkustuksesta Suomen maanteillä:

Mitäs se sitten hollikyyti on? Se on maanviljelijä ajuriksi, työhevonen postijuhdaksi muuttuneena. Maanomistajan täytyy määrättyiksi ajoiksi lähettää hevonen ajokaluineen, ajomiehineen kestikievariin. Hevonen syöpi ha'assa, kyytimies nukkuu tai lyöpi kortteja, odotellessaan matkustavaisen tuloa. Viimeinkin on tämmöinen herra niin armollinen ja tulee. Se hevonen pannaan valjaisiin, jonka on vuoro, kyytimies – tahi poika, tyttö tai akka, sillä usein saadaan lapsi, ja Pohjanmaalla hyvin usein vaimo-ihminen kuskiksi – kiipee ylös epämurkavalle, kuperikeikkaa uhkaavalle, viluttavalle paikalleen kärryihin istuimen taakse, ja sitten annetaan mennä! – Tultua toiseen kestikievariin, suoritetaan sääty kyytiraha, markka peninkulmalta, ynnä vielä lisäksi vähäinen maksu ajokalusta, jos ei se ole matkustavaisen oma.

Kestikievarit ovat sangen tärkeitä levähdyspaikkoja. Matkustavainen, joka talvi-illan hämärässä on reessä torkkuellut, herää yht'äkkiä siitä että hevonen seisautuu ja kulukset vaikennee. Hän mataba ulos paksusta ulkokuorestaan, pärevalkea näyttää hänelle tietä aina varalla olevaan vierastupaan, jona välin on pieni kammarinen, välin avara sali, varustettu niin komeasti kuin talon on kannattanut tehdä. Pari sänkyä, kirjavat villavaipat peittoina, suuri, maalattu pöytä, sen päällä levälleen avattu päiväkirja, johon matkalaisen tulee kirjoittaa nimensä karsinoittuneella kynällä ja monta kertaa vetelöityllä läkällä. – Talikynttilä sytytetään; ilma tuntuu vähän umpinaiselle, sillä ilman-vaihetus on täällä vielä tuntematon keksintö, ja lattiamattoin puhtaus on hiukan epäiltävä. Mutta pian leikuu suuri pystyvalkea valkeaksi kalkitus uunissa, ehtoisa emäntä kantaa sisään yksinkertaisen ilta-aterian, ja koko huone tuntuu sun mielestä kodikkaaksi ja hauskaksi. – Jos et aivan liikoja vaadi, niin olet sillä hauskalla tiedolla, että sinulla täällä on valoa, lämmintä ja ihmisiä ympärillä metsän petojen sijasta, tyytyväisenä menevä levolle päivän vaivojen perästä, nukkuva hyvään uneen kovalle, rimpiläkaisloilla täytetylle matrassille ja aamulla virkistynein voimin heräävä höyryävää kahvikuppia nauttimaan.

Lähde: Zacharias Topelius, Matkustuksia Suomessa, 1873.



Oolannin sota

Ja se Oolannin sota oli kauhia, hurraa, hurraa, hurraa. Kun kolmella sadalla laivalla seilas engelsmanni Suomemme rannoilla, sunfaraa, sunfaraa, sunfarallallala, hurraa, hurraa, hurraa.

Se oli niin komeata katsella, hurraa, hurraa, hurraa. Kun engelsmanni seilasi lahdella, juuri Oolannin fästringin kohdalla, sunfaraa, sunfaraa, sunfarallalallala, hurraa, hurraa, hurraa.

Ja se oli vihollisen meininki, hurraa, hurraa, hurraa. Että ampua murskaksi fästringi, ja ottaa se sotaväki fangiksi, sunfaraa, sunfaraa, sunfarallalallala, hurraa, hurraa, hurraa!

Mutta Suomen pojat ne ampuivat, hurraa, hurraa, hurraa. Että fästringin muurit ne kaikuivat, ja Oolannin rannat ne raikuivat, sunfaraa, sunfaraa, sunfarallalallala hurraa, hurraa, hurraa!

